

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΗ΄.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίου. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενιαγωγείου 12.

26 Νοεμβρίου 1889.

ΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΚΑΛΒΟΣ Ο ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ¹

Παρήλθον ἔτη ἔκτοτε.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἠγόρασα ποτε ἕκ τινος παρὰ τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην παλαιοπώλου δύο τομίδια ἑλληνικῶν ποιημάτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἠγάπων ἀσυνειδήτως τοὺς στίχους, καὶ δύο ὁμοιοκαταληξίαι, ὅποιαιδῆποτε, μὲ συνεχίουν βαθέως. Τὸ ἐν ἑκ τῶν τομίδιων ἦτον ὁ «Ὀδοιπóρος» τοῦ Παναγιώτου Σούτσου. Πρὸ πολλοῦ ἀνεζήτησεν τὸ σπάνιον βιβλίον. Τὴν εὔρεσίν του ἀπεδέχθη ὡς δῶρον τῆς θείας Προνοίας καὶ κατέβαλα προθύμως τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ ἄνευ τινὸς δυστροπίας. Τούναντίον τὸ ἕτερον τομίδιον συγκατετέθη μόνον τῇ ἐπιμόνῳ παρακλήσει τοῦ παλαιοπώλου νὰ φορτωθῶ ἀντὶ καταβολῆς εὐτελεστάτου τιμήματος. Ἐπανελθὼν εἰς τὸ μαθητικὸν δωμάτιόν μου, διήλθον ὀλοκλήρους ὄρας ἐν ἐκστάσει πρὸ τῶν πατριωτικῶν μονολόγων καὶ τῶν ἐρωτικῶν διωδίων τοῦ Ὀδοιπόρου καὶ τῆς Ῥαλλοῦς. Καὶ ἀφοῦ ἐκορέσθη ἐξ αὐτῶν, ἔτεινα τὴν χεῖρα πρὸς τὸ δευτερονβιβλίον, ἄγνωστον ἀγνώστου εἰς ἐμὲ ποιητοῦ· τὸ ἦνοιξα μηχανικῶς, καὶ εἰς τὴν σελίδα ἐφ' ἧς τυχαίως προσηλώθησαν τὰ ὄμματά μου ἀνέγων, ἄλλοτε μὲν ἐλκυόμενος, ἄλλοτε δ' ἐκπληττόμενος τοὺς ἐξῆς παραδόξως συντεταγμένους στίχους, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ὠκεανός»:

Γῆ, τῶν θεῶν φροντίδα,
Ἑλλάς ἠρώων μητέρα,
Φίλη, γλυκεῖα πατρίδα μου,
Νύχτα δουλείας σ' ἐσκέπασε,
Νύχτα αἰώνων.

Οὕτω εἰς τὸ χάος ἀμέτρητον
Τῶν οὐρανίων ἐρήμων,
Νυκτερινὸς ἐξάπλωσεν
Ἐρεβὸς τὰ πλατέα
Πένθημα ἐμβόλια.

Καὶ εἰς τὴν σκοτίαν βαθεῖαν,
Εἰς τὸ ἀπέραντον διάστημα
Τὰ φῶτα τῶν ἀστέρων
Κινουῦνται σιγαλὰ

Καὶ λυπημένα.

Ἐχάθησαν ἡ πόλεις,
Ἐχάθησαν τὰ δάση,
Κ' ἡ θάλασσα κοιμᾶται
Καὶ τὰ βουνὰ καὶ ὁ θόρυβος

Παύει τῶν ζώντων.

Εἰς τὰ φρικτὰ βασίλεια
Ὅμοιάζει τοῦ θανάτου
Ἢ φύσις ὅλη ἐκείθεν
Ἦχος ποτὲ δὲν ἔρχεται
Ἕμνων ἢ θρήνων.

Ἄλλὰ τῶν μακαρίων
Σταύλων ἰδοὺ τὰ ἦφα
Κάγκελλα ἢ ὄραι ἀνοίγουσιν,
Ἰδοὺ τὰ ἀκάμαντα ἄλογα
Τοῦ ἡλίου ἐκβαίνουν.

Χρυσᾶ, φλογώδη, καιοῦσι
Τοὺς δρόμους τοῦ ἀέρος
Τὰ ἀμιλλητήρια πέταλα,
Τοὺς οὐρανοὺς φωτίζουσι
Λάμπουσαι ἢ χαῖται,

Τώρα ἔανοίγει τ' ἄνθη
Εἰς τὸν δροσώδη κόλπον
Τῆς γῆς ἡ αὐγή· καὶ φαίνονται
Τώρα τῶν φιλοπόνων
Ἀνδρῶν τὰ ἔργα.

Τὰ μυρισμένα χεῖλη
Τῆς ἡμέρας φιλοῦσι
Τὸ ἀναπαυμένον μέτωπον
Τῆς οἰκουμένης φεύγουσιν
Ὅνειρα, σκότος,

Ἕπνος, σιγή· καὶ πάλιν
Τὰ χωράφια τὴν θάλασσαν,
Τὸν ἀέρα γεμίζουσι
Καὶ τὰς πόλεις μὲ κρότον
Ποίμνια καὶ λύραι.

Εἰς τοῦ σπηλαίου τὸ στόμα
Ἰδοὺ προβαίνει ὁ μέγας
Λέων, τὸν φοβερὸν
Λαιμόν τετραχωμένον
Βρέμων τινάζει.

Ὁ ἀετὸς ἀφίγει
Τοὺς κρημνοὺς ὑψηλοῦς·
Κτυπάουσιν ἢ πέτρους
Τὰ νέφη, καὶ τὸν Ὀλυμπον
Ἢ κλαγγὴ σιχίζει.

¹ Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ Παρνασσῶ.

Ἐθλιψε τὴν Ἑλλάδα
 Νύκτα πολλῶν αἰῶνων,
 Νύκτα μακρῆς δουλείας,
 Αἰσχύνῃ ἀνδρῶν, ἢ θέλημα
 Τῶν ἀθανάτων.

Ἡ χώρα τότε ἐφαίνετο
 Ναὸς ἠρειπωμένος,
 Ὅπου οἱ ψαλμοὶ ἐσίγησαν
 Καὶ τοῦ κισσοῦ τὰ ἀτρέμητα
 Φύλλα κοιμῶνται.

Ὡσὰν ἐπὶ τὴν ἄπειρον
 Θάλασσαν τῶν ὀνείρων
 Ὀλίγαι ἀπηλπισμέναι
 Ψυχαὶ νεκρῶν διαβαίνουσι
 Μὲ δίχως βίαν,

Οὕτως ἀπὸ τοῦ Ἄθωνος
 Τὰ δένδρα, ἕως τοὺς βράχους
 Τῶν Κυθήρων, κυλίουσα
 Τὴν ἄμαξαν βραδείαν
 Οὐρανοδρόμον,

Ἡ τρίμορφος Ἑκάτη
 Ἐθεώρει τὰ πλοῖα
 Εἰς τοῦ Αἰγαίου τοὺς κόλπους
 Λάμμοντα ἀδόξως, φεύγοντα,
 Διεισκορπισμένα...

Σὺ τότε, ὦ λαμπροτάτη
 Κόρη Διός, τοῦ κόσμου
 Μόνη παρηγορία,
 Τὴν γῆν μου σὺ ἐνθυμήθηκες,
 Ὡ Ἐλευθερία!

Ἦλθ' ἢ θεά· κατέβη
 Εἰς τὰ παραθαλάσσια
 Κλειστὰ τῆς Χίου, τὰς χεῖρας
 Ἄπλωσ' ὀρθή, καὶ κλαίουσα
 Λέγει τοιαῦτα.

— Ὠκεανέ, πατέρα
 Τῶν χορῶν ἀθανάτων,
 Ἄκουσον τὴν φωνὴν μου
 Καὶ τῆς ψυχῆς μου τέλεσον
 Τὸν μέγαν πόθον.

Ἐνδοξον θρόνον εἶχον
 Εἰς τὴν Ἑλλάδα· τύραννοι
 Πρὸ πολλοῦ τὸν κρατοῦσι·
 Σήμερον σὺ βοήθησον,
 Δός μου τὸν θρόνον.

Ὅταν τοὺς ἀνοήτους
 Φεύγω θνητούς, μὲ δέχονται
 Ἡ πατρικαὶ σου ἀγκάλαι·
 Ἡ ἐλπίς μου εἰς τὴν ἀγάπην σου
 Στηριζέται ὅλη.—

Εἶπε· καὶ εὐθύς ἐπάνω
 Εἰς τὰς ῥοὰς ἐχύθη
 Τοῦ Ὠκεανοῦ, φωτίζουσα
 Τὰ νῶτα ὑγρά καὶ θεῖα,
 Πρόφαντος λάμψις.

Ἀστράπτουσι τὰ κύματα
 Ὡς οἱ οὐρανοί, καὶ ἀνέφελος
 Ἐάστερος φέγγει ὁ ἥλιος
 Καὶ τὰ πολλὰ νησιά
 Δείχνει τοῦ Αἰγαίου.

Πρόσχε τῶρα· ὡς ἄνεμος
 Σφοδρὸς μέσα εἰς τὰ δάση,
 Ὁ ἄλαλαγμὸς σηκώνεται·
 Ἄκουε τῶν πλεόντων
 Τὰ εἶα μάλα.

Σχισμένη ὑπὸ μυρίας
 Πρώρας ἀφρίζει ἡ θάλασσα,
 Τὰ περωμένα ἀδράχτια
 Ἐλεύθερα ἔαπλώνονται
 Εἰς τὸν ἄερα.

Ἐπὶ τὴν λίμνην οὕτως
 Αὐγερὶνὰ πετοῦν
 Τῶν μελισσῶν τὰ πλήθη
 Ὅταν γλυκὺ τοῦ ἔαρος
 Φυσᾷ τὸ πνεῦμα.

Ἐπὶ τὴν ἄμμον οὕτω
 Περιπατοῦν οἱ λέοντες
 Ζητοῦντες τὰ κοπάδια,
 Τὴν θερμὴν τῶν ὀνύχων
 Ἐὰν αἰσθανθῶσιν.

Οὕτως ἐὰν τὴν δύναμιν
 Ἀκούσων τῶν περυγῶν
 Οἱ ἄστοί, τὸ κτύπημα
 Τῶν θρονῶν ὑπερήφανοι
 Καταφρονοῦσιν.

Πεφιλημένα θέμματα
 Ὠκεανοῦ, γενναῖα
 Καὶ τῆς Ἑλλάδος γνήσια
 Τέχνα καὶ πρωτοστάται
 Ἐλευθερίας.

Χαίρετε σεῖς, καυχήματα
 Τῶν θαυμασίων Σπετσῶν,
 Ὑδρας, Ψαρρῶν, σκοπέλων,
 Ὅπου ποτὲ δὲν ἄραξε
 Φόβος κινδύνου.

Τὰ δειλὰ τῶν ἐχθρῶν σας
 Πλήθη καταφρονήσατε·
 Τὴν κόμην πάντα ὁ θρίαμβος
 Στέφει τῶν ὑπὲρ πάτρης
 Κινδυνευόντων.

Ὡ ἐπουράνιος χεῖρα!
 Σὲ βλέπω κυβερνώσαν
 Τὰ τρομερὰ τηδάλια,
 Καὶ τῶν ἡρώων ἢ πῶρραι
 Ἴδου πετάου.

Ἴδου κροτοῦν, συντρίβουσι
 Τοὺς πύργους θαλασσίους
 Ἐχθρῶν ἀπέριων σκάφη,
 Ναύτας, ἰστία, κατάρτια
 Ἡ φλόγα τρώγει,

Καὶ καταπίνει ἡ θάλασσα
 Τὰ λειψανά· τὴν νίκην
 Ὑψωσε ὦ λύρα· ἂν ἤρωες
 Δοξάζωνται, τὸ θεῖον
 Φιλεῖ τοὺς ὕμνους.

Τοὺς στίχους τούτους, ἐν οἷς ἡ ἀρχαιοπρέ-
 πεια τῶν εἰκόνων ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ μέγεθος
 αὐτῶν, καὶ ἡ ἀπὸ τῶν κυμάτων ἀναδυομένη
 Διογενὴς ἐλευθερία παρίσταται ὡς ἡ ὑψίστη

προσωποποιήσεις τῶν θαλασσιῶν θριάμβων τοῦ Ἀγῶνος, μετὰ τὴν ἀπ' τὰ κόκκαλα θγαλμένην » Ἐλευθερίαν τοῦ Σολωμοῦ, τοὺς στίχους τούτους, πρωτοτύπως ὠραίους, ἔγραψεν ὁ Ἀνδρέας Κάλβος, Κάλβος ὁ Ζακύνθιος. Σήμερον διαφόρως ἀντιλαμβάνομεθα τοῦ ἐν τῇ ποιήσει καλοῦ. Ὁ «Ὀδοιπόρος» τοῦ Σούτσου, παρὰ τὸν σεβασμὸν ὃν τρέφω πρὸς τὸν ποιητὴν, μὲ κινεῖ σχεδὸν εἰς μειδιάμα. Ἀλλὰ θαυμάζω τὰς ὠδὰς τοῦ Κάλβου, καὶ τὸν λόγον τοῦ φαινομένου ἐπιχειρῶ νὰ ἐξηγήσω σήμερον πρὸς ὑμᾶς ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ.

Α'.

Γερμανὸς λόγιος, δημοσιεύσας πρό τινας χρόνου περιγραφὴν τῆς Ἰθάκης, ἐξῆρε διὰ θερμῶν ἐκφράσεων τὰ θέλητρα, ἅτινα διακρίνουσιν ἐκάστην τῶν Ἰονίων Νήσων· τὰς γραφικὰς τοποθεσίας τῆς Κερκύρας, τὴν ἰδιοφυᾶ σύστασιν τῆς Λευκάδος, τὰ μεγαλοπρεπῆ ἀγροκήπια τῆς Ζακύνθου, τὰ ἐλώδη ὄρη τῆς Κεφαλληνίας, καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς μικρᾶς Ἰθάκης, τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου. Οὐδεὶς ὁ τυφλώτων πρὸς τὰ ἰδιάζοντα ἀλλῆ τῆς ἐπτανησιακῆς φύσεως, πολλῶ μάλλον οἱ ξένοι, οἵτινες κατερχόμενοι ἐκ τῶν ὀμιχλωδῶν αὐτῶν πατριδῶν ἐντροφῶσι δι' ὀφθαλμῶν ἀπλήστων εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν αἰθρίαν τοῦ ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ. Ὅμως καὶ ἄλλαι χῶραι τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἐπροικίσθησαν διὰ θελητῶν ἀξίων νὰ προκαλέσωσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ξένων· αἱ Χάριτες δαψιλεύουσι τὰ δῶρά των εἰς τὸ Αἰγαῖον ὡς οἱ ἔρωτες τὰ μειδιάματά των εἰς τὸ Ἴόνιον. Ἀλλὰ τὸ χάρισμα ὅπερ ἔλαχεν ὡς ἐξαιρετικὸς κληρὸς εἰς τὴν Ἐπτανήσον, τὸ θέλητρον, οὐ τις τὸ μυστήριον μόνη αὐτὴ κατέχει, εἶνε ἢ νεωτέρα ἑλληνικὴ ποίησις. Οἱ ποιηταὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος δὲν φθάνουσι τὸ γιγάντιον ἀνάστημα τῶν αἰοιδῶν τῆς ἀρχαιότητος, οὐδὲ μετέχει τὸ ἔσμα των τοῦ ἀπλοῦ καὶ ἀνεπιτηδέτου μεγαλείου τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας ἀνωγύμων ἀδελφῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐβαπτίσθησαν ἐντὸς τῶν βεθρῶν τοῦ Περμησσοῦ καὶ οὐχὶ σπανίως ἐβάδισαν τὴν ὁδὸν ἣτις τείνει πρὸς τὰ ὑψηλά.

Πάντων τούτων, ἀναμφισβητήτω δικαίωματι, ὑπερέχουσιν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἐπτανήσου, κληρονόμοι τῆς φόρμιγγος τοῦ Δημοδόκου, ἣτις ἐφαίδρυνε τὰς καρδίας τῶν Φαιακῶν καὶ ἔφερε τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ Ὀδυσσεῶς. Μόλις ὁ Ἄρης ἠνθῆσεν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἡ ἠδύπνους Μοῦσα συνήνθησε μετ' αὐτοῦ, μεγαλυθεῖσα, ἔξω τῶν στενῶν ὀρίων, ἐν οἷς περιέκλειον αὐτὴν οἱ ποιηταὶ τῶν ἡγεμονικῶν αἰῶν καὶ τῶν σατραπικῶν δωμάτων. Ὁ ὕμνος τοῦ Σολωμοῦ ἐδημοσιεύετο τὸ πρῶτον ἐν τῷ ἀγωνιζομένῳ Μεσολογγίῳ, καὶ ὁ Κάλβος ἐλάμβανε

τὸ πῦρ τῆς ἐμπνεύσεως ἐκ τοῦ πυρσοῦ τοῦ Κανάρη. Οἱ ποιηταὶ τῆς Ἐπτανήσου, καθ' ἃ ἐκφράζεται σοφὸς ἀνὴρ ὁ Βραίλας περὶ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, τοῦ γλυκυτάτου Ἰουλίου Τυπάλδου, διηρμήνευσαν διὰ τῶν στίχων των «τὴν ἀλήθειαν τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀτομικῶν γεγονότων, ὅσα χορηγοῦντα τὴν ὕλην εἰς τὴν ποίησιν, ἀποτελοῦσι τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ὑπόστασιν· οἱ στίχοι των αὐθορμήτως ἐξέρχονται ἐκ τῆς ἀενάου καὶ καθαρωτάτης πηγῆς τῆς δημοτικῆς ποιήσεως, καὶ ἠδυνήθησαν νὰ κατασταθῶσιν εὐχερὲς καὶ ἑναρμόνιον ὄργανον τῆς μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ὡσημέραι ἀναγεννωμένης ἑλληνικῆς ποιήσεως.» Τολμῶ νὰ προσθέσω ὅτι οἱ ποιηταὶ τῆς Ἐπτανήσου ὑπέδειξαν πάσας τὰς τρίβους ἃς ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ ἢ νεωτέρα ἑλληνικὴ ποίησις, παρέσχον νέαν ζωὴν εἰς αὐτήν, καὶ ἀπῆλθον ἢ εἰσίγησαν παρασκευάσαντες τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ποιητὰς τοῦ μέλλοντος, οἵτινες θὰ ἐκτελέσωσιν ὠραιότερα θέματα δι' ὠραιότερων στίχων. Ὁ Σολωμὸς ψάλλει τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν δι' ὑψηλῶν φθόγγων καὶ παρέχει εἰς τὴν ποίησιν καὶ ἀπλότητα καὶ βάθος, ἄγνωστα τέως εἰς αὐτήν. Ὁ Βαλαωρίτης εἰς τοὺς στίχους του κατοπτρίζει ὅλην τὴν ἀρματωλικὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὀσσης ἐν τῇ φύσει, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἐν τῇ γλώσσῃ. Ὁ Τερτσέτης εἰς τὸν ἀρχαῖον μῦθον παρέχει ἀκοπώτατα τὴν χροιάν τοῦ δημώδους ἄσματος. Ὁ Μαρκοράς, ἐμπνεόμενος ἐκ τοῦ παρόντος θρηνεῖ καὶ ἐξιδανικεῖ δι' εὐγενῶν νοημάτων καὶ ἀλησμονήτων εἰκόνων ἐν σοφῶς ἐρρυθμισμένῳ στίχῳ τὰς συμφορὰς τῆς Κρήτης. Ὁ Ἰούλιος Τυπάλδος ψάλλει μελωδικώτατα τὸν ἔρωτα, ἢ δὲ βάρβιτος αὐτοῦ ἐκβάλλει τόνους οἰνοὶ δακρυσταγαῖς ὡς τὸ παράπονον ἀνθρώπου, καὶ ὑποτρέμοντας ὡς ἡ πρωινὴ δρόσος ἐπὶ τῶν φύλλων. Καὶ ὁ Λασκαράτος διὰ στροφῶν, ἐν αἷς τὸ περιεχόμενον καὶ ἡ μορφή συνδέονται ἀναποσπᾶστως, γεννᾷ τὸν μέγαν γέλωτα. Πάντες οὗτοι, καὶ ὅταν δὲν ἐμπνέωνται ἀγνῶς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως, ἀλλὰ πάντοτε ἐξεφράσθησαν ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, εὐγενεστάτη, ὡς πάσα γλώσσα δι' ἣς ἐλάλησεν ἡ ποίησις, καὶ κατὰ τὸν ποιητὴν, «ἔδωσαν νέα φορεσιά ἔς τὸν κλέφτικον τὸν στίχον.» Καὶ ὅταν ἀκόμη τὸ ὄφασμα τοῦ ἐνδόματός των παραλαμβάνουσιν ἄλλοθεν, κατασκευάζουσιν αὐτὸ κατὰ τὸν πατροπαράδοτον τρόπον καὶ διαθέτουσι τὰς πτυχὰς του ἑλληνοπρεπῶς. Ἡ ποίησις ἐκείνων ζῆ, καὶ συγκείται ἐκ σαρκὸς καὶ πνεύματος.

Δὲν γνωρίζω διατί, ἐγὼ τοῦλάχιστον, ἀδυνατῶ νὰ διακρίνω τὴν ζωὴν ταύτην καὶ τὴν ἀριότητα καὶ εἰς τὰ ποιητικὰ προϊόντα τῆς καθαρειούσης. Νομίζω ὅτι τὸ κυριώτερον κατ' ἄρθρωμα τῆς γλώσσης τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν

κοινοβουλευτικῶν ἀγορεύσεων εἶνε νὰ σύρη τὴν ποίησιν ἐγγύτερον τοῦ βαράθρου τῆς πεζότητος. Καὶ ὅταν ἐτι ἡ καθαρῆουσα αὕτη διαμορφοῦται κατ' ἀρχαϊκὸν ζῆλον, καλλιτεχνικώτερον, καὶ τότε τὰ δημιουργήματα αὐτῆς φέρουσιν εἰς τὴν μνήμην μου μίαν ἀπὸ τὰς ὑπερφυεῖς ἡρωϊδας ἐνὸς μεγάλου ἔγγλου ποιητοῦ· πλάσμα περικαλλές καὶ γοητεῖον, ἀλλὰ πλασμένον φεῦ! ἐκ χιόνος.

Ἄλλ' ὁ ποιητὴς τοῦ ὁποίου τὸ ἐγκώμιον θέλω ἡδὴ νὰ πλέξω ἐνώπιον ὑμῶν, δικαίως δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι δὲν ἔγραψεν εἰς τὴν γλώσσαν τοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν διὰ τὸσφ ζωηρῶν χρωμάτων ἐξαιρώ. Ναί· εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ Κάλβος πρὸς τοὺς ποιητὰς τῆς Ἰονίου σχολῆς συνδέεται μᾶλλον διὰ τῆς γεννήσεως ἢ διὰ τῆς γλώσσης αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ ποιητὴς τῶν Ῥωδῶν, κατέχων ἐξαιρετικὴν ὄλως θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἐξαιρετικῶς πρέπει νὰ κριθῇ. Οἱ ποιηταὶ τῆς Ἑπτανήσου πηγάζουσιν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκ τοῦ Σολωμοῦ· ὁ Κάλβος ἐξ οὐδενὸς τῶν συγχρόνων αὐτῶ ἐδέχθη μαθήματα, καὶ οὐδένα εὖρε μιμητὴν. Δὲν ὠμίλησε τὴν γλώσσαν τοῦ λαοῦ, ἀλλ' οὔτε τὴν σήμερον ἐν χρήσει καθαρῆουσαν. Μεταχειρίζεται γλώσσαν ἀχαλίνωτον καὶ ἀκανόνιστον, ἐν ἣ τὸ στιλπνὸν μάρμαρον τῆς ἀρχαίας χρωματίζεται συνήθως ὡς ἐμψυχον ἐκ τῆς καθομιλουμένης. Ἄλλ' ἂν τοιαυτὴ γλώσσα καθιστᾷ ἐν πολλοῖς δυσπρόσιτον τὴν ποίησιν του, ἡ ἀρχαία Μοῦσα παρέχει σχεδὸν εἰς πάντα στίχον αὐτοῦ ἀσυνήθη χαρακτῆρα, μακρὰν παντός κινδύνου κοινοτοπίας καὶ πεζολογίας. Σύγχρονος τοῦ Κανάρη καὶ τοῦ Βότσαρη, ψαλλεὶ τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα ὡς μικρὸς τις Πίνδαρος, ἡπιώτερος καὶ μετριώτερος. «ἐν Αὐδίοις αὐλοῖς ἀπύων,» κατὰ τὴν ῥῆσιν αὐτοῦ τοῦ ψαλτοῦ τῶν Ὀλυμπιονικῶν. Ἐφαρμόζων τὸ περιλάλητον παράγγελμα τοῦ Ἀνδρέου Σχευιέ, ἐπὶ νεωτέρων νοημάτων τεχνουργεῖ ἀρχαίους στίχους.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἐπαινοῦμεν τοὺς ἄλλους συνήθως διὰ νὰ ἐπαινεθῶμεν ἡμεῖς, διότι ἐπαινοῦμεν διὰ προτερήματα τὰ ὅποια φανταζόμεθα ὅτι ἔχομεν ἡμεῖς εἰς ἀνώτερον βαθμόν.

*

Ὅταν ἡ ζηλοτυπία δὲν κολακεύῃ τὴν γυναῖκα, τὴν προσβάλλει.

*

Οἱ ὄρκοι δανείζονται καὶ δὲν χαρίζονται, δι' αὐτὸ δίδονται μὲ τὴν εὐκολίαν.

*

Πρέπει πάντοτε νὰ συλλογίζεται κανεὶς ὅ,τι λέγει, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ λέγῃ ὅ,τι συλλογίζεται.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ κατωτέρω διηγήματος ζῆ ἐν Γράτς τῆς Αὐστρίας. Κατ' ἀρχὰς ἦτο πλανόδιος ῥάπτης μέχρι τῆς ἡλικίας δεκαοκτῶ ἐτῶν, καὶ συνέλεγε τῆδε κάκεισε ἐν ταῖς ἀγροτικαῖς οἰκῆσεσιν ὅπου εἰργάζετο τὴν ἐσπέραν τὰς διηγήσεις καὶ παραδόσεις τῆς Στενρίας. Ἡμέραν τινὰ ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς γενεθλίου πόλεως διήγημα πλήρες μὲν ὀρθογραφικῶν πταισμάτων, ἀλλὰ θαυμασίως γεγραμμένον. Τοῦ διηγήματος ἀναγνωσθέντος, ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ παρεκλήθη νὰ μεταβῇ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος. Μεγάλως δ' ἐξεπλάγησαν ἰδόντες μικρὸν χωρικὸν ὄχρον καὶ ἡλιοκαῆ. Τότε ἡ σύνταξις τῆς ἐφημερίδος, καταληφθεῖσα ὑπὸ συμπαθείας πρὸς τὸν ἕκτακτον τοῦτον συγγραφεῖα, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸ σχολεῖον, ὅθεν ἐξῆλθε μετὰ δύο ἔτη. Ἐκτοτε δὲ παρῆλθον εἰκοσὶν ἔτη καὶ πλέον καὶ ὁ Ῥοζέγκερ εἶνε εἰς τῶν ἀξιολογωτέρων συγγραφέων καὶ τῶν δημοτικωτέρων λογογράφων τῆς Αὐστρίας.

Σ. τ. Δ.

ΟΙ ΙΣΧΥΡΟΓΝΩΜΟΝΕΣ

Διήγημα ὑπὸ Π. Κ. Ῥοζέγκερ.

- Ναί, εἶπεν ὁ Φλώρης.
 — Ὅχι, εἶπεν ἡ Βρόνα.
 — Καὶ ἀκόμη μίαν φορὰν ναί, εἶπεν ὁ νεανίας, συνοφρουόμενος.
 — Καὶ ἀκόμη μίαν φορὰν ὄχι, ἀπεκρίθη ἡ νεᾶνις, καταδιβάζουσα τοὺς ὀφθαλμούς.
 — Τότε λοιπὸν εἶσαι μία ἀπὸ ἐκείνας ὅπου λέγουσι πάντοτε ὄχι, ὅταν ὁ ἀνὴρ λέγει ναί. Καὶ ἔπειτα λέγεις, ὅτι με ἀγαπᾷς. Καὶ θέλεις νὰ γείνης σύντροφός μου εἰς τὰς χαρὰς καὶ τὰς λιπας, ὅπως λεγεί ὁ παπᾶς.
 — Δὲν τὸ εἶπεν ὅμως ἀκόμη.
 — Ὠραῖα! λαμπρὸν ζευγάρι θὰ κάμης! Δὲν με ἀγαπᾷς! χαῖρε, χαῖρε! διὰ παντός.
 Ἡ νέα ἐκρεμάσθη ἀπὸ τοῦ τραχήλου του.
 Ἐκεῖνος τὴν ἀπόθησεν· ἀλλ' ἐκείνη δὲν τὸν ἀφῆκε, καὶ ἐκραύασεν.
 — Ἄνοιξέ μου τὸ στήθος καὶ ἰδὲ τὴν καρδίαν μου! Μόνον τὴν εἰκόνα σου θὰ εὕρῃς! Δὲν λέγω τίποτε περισσώτερον.
 — Δὲν θέλω ν' ἀκούσω τίποτε, θέλω νὰ ἴδω.
 Ἀπόδειξέ μου μίαν φορὰν, μίαν μόνην φορὰν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μοῦ εἶπες περισσώτερον ἀπὸ χιλίας φορὰς.
 — Ἄν ἡμποροῦσες νὰ ἐννοήσης, Φλώρη μου, εἶπεν ἐκείνη, ἐν ᾧ αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν της ἐμεγεθύνοντο, θὰ σου ἔλεγον τὸ ναί ἀπὸ καρδίας. Τί θὰ ἐπέαζες; Μὲ ἀγαπᾷς; τί με μέλει δι' ὅλα τὰ ἄλλα; χωρὶς σέ δὲν εἶμαι τίποτε. Ἄλλ' ἂν συνδεθῆς σήμερον μαζί μου μὲ ἄλυσιν σιδηρᾶν, αὔριον ἢ ζωὴ σου καὶ ἡ εὐτυχία σου δὲν θὰ σου ἀνῆκουν πλέον.
 — Θὰ ἀνῆκουν εἰς σέ, καὶ θὰ σέ νυμφευθῶ.
 — Θὰ με νυμφευθῆς! τὸ πιστεύω, ἀλλὰ θὰ τὸ κάμης ἀπὸ ἀγάπην ἢ ἀπὸ ἀνάγκην; θέλει